

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. V. De Effectibus Sacramenti Eucharistici.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

pus; non vero subsistentia, etiamsi carere non possit subsistentia; sic nec venit ubicatio, etiamsi carere non possit aliqua ubicatio. Ad id, quod additur, respondeo cum Suar., quod quamvis per subsistentiam Verbi, illud sit *Corpus meum*, hoc est, Christi, tamen subsistentia non venit in recto, sed de connotato; sicuti, si brachium meum deberet replicari, & brachium dicatur meum per hoc, quod sit unitum mihi, non per hoc debeo Ego totus replicari; nam *ly meum* idem significat, ac pertinens ad me; unde vi verborum satis est, quod in hostia ponatur corpus pertinens ad personalitatem Verbi; quin ponatur ipsa personalitas Verbi, nisi concomitantur.

Quod attinet ad personalitatem Patris, & Spiritus Sancti, quamvis non pertineant ad Christum constituendum, sicut pertinet Personalitas Verbi, & divinitas, quæ immediate ununtur Corpori, & Sanguini Christi; nihilominus, quia sunt in divinitate per Circumfessionem, ut loquuntur Theologi, & cum divinitate realiter identificantur; idcirco sicut Personalitas Verbi, & divinitas dicunt esse in Eucharistia, non vi verborum, sed per concomitantiam, quatenus immediate ununtur corpori, & sanguini Christi, ita Personalitas Patris, & Spiritus Sancti, quia identificantur cum divinitate, & ideo veluti mediate ununtur cum Christi corpore, & sanguine, idcirco verius docent Suar., & Vasq. apud eundem Dicastil., quod veniant in Eucharistia per concomitantiam magis mediate, quam veniat Verbi Personalitas.

ARTICULUS V.

De Effectibus Sacramenti Eucharistici.

- I. *Quadrifariam potest Christus Dominus in Eucharistia manducari.*
- II. *Primarius Eucharistia effectus est Gratia augmentum.*
- III. *Confertur etiam per Eucharistiam fervor charitatis, & quadam spiritualis dulcedo.*
- IV. *Necnon gratia propria Sacramentalis, seu auxilia ad culpas declinandas, & ad fomitem comescendum.*
- V. *Sicut etiam confert venialium remissionem, aliosque effectus.*
- VI. *Remissio poena peccatis debita ex opere operato competit Sacrificio Eucharistico, non Sacramento.*
- VII. *Triplici modo ardorem concupiscentia minuit Eucharistia.*
- VIII. *Potest hoc Sacramentum neutraliter suscipi; Et per talem susceptionem satisficit præcepto de Paschali Communionem.*
- IX. *Quoniam instanti suos effectus producat Eucharistia?*
- X. *Num conferat aliquando novam gratiam Eucharistia, dum in stomacho perseverat?*
- XI. *Num gratiam majorem, ac heterogeneam recipiat, qui communicat sub utraque specie panis, & vini, quam qui sub una tantum?*

I. **A**Dverte ex D. Th.; Quadrifariam posse Christum in Eucharistia manducari. Primo Realiter tantum, seu materialiter; ut si non baptizatus communicaret; hic enim cum sit incapax Sacramenti, recipit illud tantum materialiter, quin tamen ullum ejus fructum percipiat. Secundo, tantum Sacramentaliter, ut quando baptizatus scienter communicat in mor-

mortali; tunc enim recipit quidem Sacramentum, sed nullum ejus fructum percipit, cum ponat illi obicem; imo grave sacrilegium committit. Tertio solum Spiritualiter, videlicet, credendo simul, ac desiderando Christum recipere; in quo casu recipit quidem gratiam, sed non Sacramentalem, cum non recipiat Sacramentum: In hoc sensu August. in cap. 6. Jo. dixit: *Crede, & manducasti*, id est spiritualiter. Quarto Sacramentaliter, & Spiritualiter simul, ut quando in gratia existens viva fide, spe, & charitate communicat; in quo casu percipit omnes effectus Sacramenti.

II. Quæritur nunc primo; Quinam sunt isti effectus.

Respondeo, & dico primo, Eucharistiam causare proprie, & per se augmentum gratiæ. Ita Trident. sess. 13. cap. 2.; Dicitur enim Jo. 6., *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*: Est quippe institutum ad nutriendam animam spiritualiter; quod fit per gratiæ augmentum: Quamvis probabiliter possit per accidens, ut supra diximus quaest. 1. art. 5., causare primam gratiam, quando, scilicet, quis invincibiliter ignorans se esse in statu peccati mortalis accedit ad hoc Sacramentum cum sola attritione; tunc enim non ponit obicem gratiæ; sicut non ponit obicem gratiæ, qui accedit ad baptismum, vel penitentiam cum sola attritione: de fide autem est, quod Sacramentum causet gratiam non ponentibus obicem: Quia tamen tenemur ad hoc Sacramentum, quod est vivorum, accedere cum gratia, imo præmissa confessione mortali; ideo dixi, quod per accidens causet primam gratiam solum, quando sumitur ab eo, qui invincibiliter ignorat se esse in statu peccati mortalis. Ubi nota, augmentum gratiæ causari etiam in eo, qui habet complacentiam in peccato veniali, ut no-

tat D. Th. quaest. 78. art. 6. contra Bonac., Cajet., & alios apud Bonac., cum venialia non sint impossibilia cum gratia; non sentit tamen illam suavitatem, & dulcedinem, de qua mox, qui cum affectu ad venialia accedit ad hoc Sacramentum.

III. Dico secundo; Eucharistia, præter gratiam, confert etiam devotionem, & fervorem charitatis cum speciali delectatione, dulcedine, & lætitia Spiritus. Ita communiter cum D. Th., & Suar. disp. 63. sect. 1. Ratio est, quia sicut cibus corporalis non solum nutrit, sed etiam delectat; ita cibus hic Spiritualis: Qui proinde fuit figuratus in Manna omne delectamentum in se habente. Dat itaque animæ eam affluentiam suavitatis, quæ etiam in corpus redundet, ut cor, & caro nostra exultent in Deum vivum, & nihil carnale concupiscant; Impeditur tamen aliquando hæc dulcedo per veniale, vel ob nimias curas, vel ex divino consilio, ut maxime Spirituales humiliantur, ut notat Ledesma.

IV. Dico tertio, confert etiam gratiam Sacramentalem propriam Eucharistiæ, hoc est, auxilia specialia ad vitanda peccata. Ita D. Th. quaest. 79. art. 3. ex Trident. sess. 13. cap. 2., ubi docet, hoc Sacramentum esse institutum, ut antidotum, quo a peccatis præservemur, juxta illud Jo: 6. *Ut si quis ex eo manducet, non moriatur*; Sicut autem cibus corporalis præservat a morte ad tempus, unde necesse est sæpe sumere cibum, ut diutius vivamus; ita cibus spiritualis; Non est tamen, ut supra diximus, absolute necessarius ad vitam conservandam, sicut cibus corporalis; quia aliis viis, puta attritione, elemosyna, jejuniis possumus a Deo obtinere hujusmodi auxilia, quibus a peccatis præservemur.

Præterea ex D. Th. loc. citat. art.

I. Suar., Con., Filliuc., Trull. confert etiam auxilia ad recte operandum, & temperandum fomitem peccati, ad repellendas tentationes, & ad bonos mores in appetitu excitandos; tum quia dæmones effugiunt Christum præsentem; tum quia, sicut cibus corporalis confert robur, & vires ad operandum; ita etiam cibus hic spiritualis.

V. Dico quarto, confert etiam Eucharistia ex opere operato remissionem venialium. Ita D. Th. quæst. 70. artic. 4., Suar. disp. 63. Sect. 10. ex Concilio Coloniensi, & Catechismo Romano; quibus consonat Trident. sess. 13. cap. 2. ubi dicit, quod per hoc Sacramentum liberemur a culpis quotidianis. Ratio est, quia sicut per cibum corporalem reparantur partes deperditæ viventis, ita Eucharistia restaurat deperdita per venialia: Quod præstat, vel conferendo immediate remissionem venialium, de quibus non est complacentia sine ulla pravia dispositione, ut probabiliter communis docent; vel mediate excitando fervorem charitatis, ut notat D. Th. loc. citat., & Filliuc.

Demum per Eucharistiam habetur unio spiritualis cum Christo, & fidelibus; Nam ex Lateranensi apud Trull. institutum est hoc Sacramentum ad perficiendum unitatis mysterium; unde Apollolus 1. ad Cor. 11. dicit; *Unum corpus sumus, qui de uno pane, & de uno calice participamus.* Consecutio etiam gloriæ speciali modo est effectus hujus Sacramenti; nam ex Jo: 6. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Et a Trid. loc. cit. dicitur esse *Pignus felicitatis.* Et ab Ecclesia *Pignus gloriæ.* Resurrectio pariter corporis est effectus Eucharistiæ ex illo Jo: 6. *Qui manducat meam carnem, &c. & ego resuscitabo eum in novissimo die;* Unde a Concilio

Pars V.

Nicano dicitur *Symbolum resurrectionis,* & a Cyril. apud Suar., & Filliuc. *Cibus nutriens ad immortalitatem.*

VI. Rogabis primo, an etiam remissio pœnæ temporalis debitæ, vel in hac vita, vel in purgatorio sit effectus hujus Sacramenti?

Respondeo, quod si Eucharistia sumatur ut Sacrificium, habet remittere pœnas temporales ex opere operato, ut dicemus quæst. sequi.; si vero sumatur ut Sacramentum, hunc effectum non habet immediate; cum neque ex Scripturis, neque ex Conciliis, neque ex Patribus id colligatur, ut notant Fill., & Bonac.: Remittit autem pœnam ex opere operantis juxta valorem actus, & dispositionem sumentis, & quatenus excitat actum Charitatis, qui prodest ad satisfaciendum pro pœna; atque adeo mediate per Eucharistiam remittitur aliqua pœna temporalis juxta quantitatem fervoris ex D. Th. quæst. 70. cap. 4., & 5. Unde fit, quod solum Sacrificium prodest animabus Purgatorii ex opere operato; Communio vero oblata pro illis prodest tantum ex opere operantis, quatenus est actus religionis satisfactorius, & meritorius de congruo; necnon per modum impetrationis, ad quod habet specialem efficaciam excitando fervorem charitatis; Non prodest autem aliis ex opere operato, quia hoc Sacramentum institutum est solum ad sanctificandum ipsum sumentem ex illo Jo: 6. *Qui manducat me & ipse vivet propter me;* Sicut baptismus solum prodest ex opere operato ipsi baptizato.

Rogabis secundo, Quomodo minuat ardorem concupiscentiæ Eucharistia? Et quomodo influat in gloriosam Corporis resurrectionem?

VII. Respondeo minuire primo directe, temperando fervorem sanguinis, & humores, applicando sci-

H li.

licet divinam virtutem, ut vel per se immediate id efficiat, vel per causas secundas, sua providentia illas dirigendo, ut hic effectus sequatur. Secundo per gratias prævenientes, vel avocando alio imaginationem, ne spiritus vitales concitet, vel dando robur animæ, ut possit effervescentiam corporis reprimere. Tertio dando animæ dulcedinem, quæ etiam in corpus redundet; unde a carnalibus abhorreat. Præterea Eucharistia in corporum resurrectionem influit, in quantum Deus movetur ad corpora vivificanda propter conjunctionem, quam habuerunt cum carne Christi vivificatrice. Propterea nonnulli apud Gonetum docent, quod frequenter, ac devote Communicantes post resurrectionem splendorem in corporibus suis specialem sint adepturi.

VIII. Rogabis tertio, An possit aliquando hoc Sacramentum sumi neutraliter, hoc est sine peccato, & sine ullo fructu? Et an per talem susceptionem satisfiat præcepto Communionis Paschalis?

Respondeo ad utrumque affirmativè cum Suar. contra Ricchard. apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 98. Potest quidem suscipi neutraliter, & infortiter, hoc est sine gratia, aut ullo effectu hujus Sacramenti ac sine culpa, ut notant Cajet., & Ledesm. apud Trull. Nam si quis peccavit mortaliter, & hujus peccati oblitus accedit ad Eucharistiam sine ullo dolore, putans invincibiliter se esse dispositum, hic profecto nec peccat, quia invincibiliter omittit confessionem; nec gratiam suscipit, quia nulum peccatum remittitur in præfenti ordine sine prævia penitentia, & dolore ipsius. Deinde nulla est ratio, cur talis Communio non sit satis ad satisfaciendum præcepto (quod etiam dicemus de Sacramento penitentiaæ valido, & infirmi) damnata enim

solum est opinio docens, confessio- nem, & communionem sacrilegam esse sufficientem; nec est eadem ratio de infirmi, ac de sacrilega, ut patet; & in expositione harum The- sium confixarum latius profecuti sumus in Trutina.

IX. Quæritur secundo; quandonam Eucharistia producat suos effectus?

Respondeo, juxta dicta quæst. 1. art. 5. illos producere in eo instanti, in quo verum est dicere, aliquid Sacramenti manducatum est, seu deglutitum est, & in stomachum trajectum; aut ad summum, quando ad guttur pervenit; siquidem tunc cibus potest dici manducatus, cum incipiat a stomacho attrahi, & alterari. Ratio est, quia Scriptura tribuit effectum hujus Sacramenti manducationi: *Qui manducat hunc panem vivet in æternum.* Quare si manducata una tantum parte Sacramenti homo moriatur, antequam reliquas partes manducet, effectus hujus Sacramenti jam recepit; quia in illa prima parte est totus Christus, & est verum Sacramentum: Quare quando reliquas partes Sacramenti sumit, non recipit novam gratiam ex opere operato; nisi forte melius se disponat, juxta opinionem Conink, & aliorum de qua diximus qu. 1. art. 5. num. 7., & dicemus quæ- sito sequenti.

Et idem dicas, quando Sacerdos post sumptionem hostiæ, & calicis sumit alias particulas, quæ superfuerunt. Quod si communicans sit in mortali, dum manducat primam partem hostiæ, & antequam alias manducet, eliciat actum contritionis, puto cum Suar. disp. 63. sect. 8. Con., Trull. contra Bonac., & Henr., quod gratiam per reliquas partes recipiat; vel quia, recedente fictione, Sacramentum reviviscit, ut nonnulli apud Henr. putant ex dictis in eadem qu. 1. art. 5., vel quia sumendo reliquas par-

partes, sumit verum Sacramentum sine obice.

Oppones primo, omnia Sacramenta causant effectum suum, quando perficiuntur; ergo Sacramentum Eucharistiæ non causat effectus suos, quando manducatur prima pars hostiæ, sed quando sunt manducatæ omnes.

Respondeo, nego consequentiam. Disparitas est, quia reliqua Sacramenta consistunt in usu, & in actione Ministri, & ideo non possunt causare effectus suos, nisi quando actio Ministri est moraliter completa: Contra vero Eucharistiæ non causat gratiam, dum fit, sed dum manducatur; ergo si una tantum pars manducetur, habebitur effectus Eucharistiæ. Adde, quod sicut in baptismo, si prolata forma sit sufficienter ablutus infans, causatur gratia, etiamsi Minister ulterius prosequatur abluitionem; ita in casu nostro.

Oppones secundo: Si prima pars hostiæ causat totum effectum, reliquæ partes nihil causarent: sed videtur absurdum dicere, quod reliquæ partes nihil causent; cum contineant totum Christum, & sint verum Sacramentum, quod sufficienter applicatur per comestionem: ergo, ut prius.

Respondeo, quod sicut in collatione baptismi, verbi gratia, causatur gratia physice ab illa parte, quæ tunc existit, quando ultimo posita est materia, & forma, & a reliquis partibus precedentibus causatur gratia moraliter, ut diximus loco laudato; ita quando plures partes Eucharistiæ successive sumuntur, gratia causatur physice a parte, quæ manducatur, & a reliquis quodammodo moraliter; quatenus omnes integrant unam refectioem, & unum individuum Sacramentum, quod completur ex parte deglutita, & ex partibus deglutendis.

X. Quæres tertio; An Eucharistiæ

gratiam, aliosque effectus causet, dum est in stomacho?

Respondeo, certum esse apud Theologos, quod post primum instans, quo gratia causata est per manducationem, Eucharistiæ nullum alium effectum causat, dum in stomacho perseverat, si non varietur dispositio suscipientis: Quod si magis, magisque hic se disponat per novos actus, valde probabile est, quod novam gratiam recipiat ex opere operato, quousque Eucharistiæ in stomacho perseverat, ut ostendimus quæst. 1. art. 5. ex Suar. disp. 63. sect. 4. Con. quæ. 79. num. 28., Lugo disp. 11. num. 46. Cajet., & aliis apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 96. Ratio est, quia Eucharistiæ confert gratiam per modum nutrimenti, & manducatio est solum conditio requisita; ergo probabiliter animam nutrit, quousque est in stomacho, dummodo suscipiens de novo se disponat; aliter jam suum causavit effectum in primo instanti manducationis.

Confirmatur, quia quandiu habemus in nobis hoc Sacramentum, habemus in nobis fontem gratiarum, quem non convenit arescere, quamdiu volumus ex eo haurire.

Dices primo, promissa est gratia solum manducanti Eucharistiæ: ergo non confertur gratia ex opere operato, quousque Eucharistiæ in stomacho perseverat, etiamsi homo magis, magisque se disponat.

Respondeo cum Conink, promissam esse gratiam manducationi, tam dum est in fieri, quam dum consideratur in facto esse, ut probabiliter asseritur, ex eo quod per modum cibi spiritualis nutriat: ergo quamdiu in stomacho durat nata est gratiam augere, si subjecti capacitas, & dispositio augeatur.

Dices secundo, Hinc aperitur via superstitionibus, videlicet, procuran-

dis hostiis pluribus, quod ab Inquistoribus reprobatur, & puniti saepe sunt, qui id ausi sunt facere.

Respondeo, id jure merito reprobari, tum ne detur ansa credendi, quod major gratia, per se loquendo, conferatur sumenti grandiosem hostiam; tum quia standum consuetudini Ecclesiae, & reverentiae debita Sacramento: Sicut enim ex reverentia Sacramento debita non debet cuilibet permitti quotidiana communio, & nemo potest pluries eodem die communicare; quamvis ex iterata communione novam gratiam recipere; ita nemo debet plures, aut grandiores solito hostias procurare, esto major gratia conferatur ex opere operato illi, qui magis se ad illam disponit, quousque Christus in stomacho deinetur.

XI. Quæritur quarto, An majorem gratiam recipiat, qui communicat sub utraque specie, quam qui sub una tantum?

Respondeo, Conink quaest. 80., Sylv., & alios apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 97. negare. Sed puto cum Becan. cap. 22. quaest. 7., & Fagund., quod esto probabilius sit non conferre per se majorem gratiam (sicut non habet majorem gratiam, qui duas particulas sumit, quam qui unam, ut docet D. Th. quaest. 80. art. 12. ad 3.) quia totus Christus, qui est fons gratiarum, non minus continetur sub una specie, quam sub utraque; nihilominus non est improbableem, quod majore conferat gratiam. Ratio est, quia Clemens VII. concedens Regi Galliae communionem sub utraque specie dicit; id concedere ad majus gratiae augmentum. Et Franciscus Blanco Archiepiscopus Compostellanus, qui Tridentino interfuit, testatus est hanc fuisse unanimum illorum Patrum sententiam; non fuisse tamen definitum, ne Hære-

tici majores turbas moverent ob privationem communionis sub utraque specie illis factam: Videtur tamen Trident. sess. 21. cap. 3. illud oblique docuisse, cum dixit eos, qui sub una specie communicant, *nulla privari gratia necessaria ad salutem*; non dixit autem nulla gratia simpliciter, sed nulla gratia ad salutem necessaria privari.

Probatur autem id ratione, quia tam panis, quam vinum habet significare refectioem, & quidem diversimode: ergo utrumque causabit suam gratiam; aliter in Sacramento daretur aliqua significatio inanis, & aliqua vis significativa, quæ non esset activa.

Confirmatur, quia Christus Dominus promisit gratiam, tam manducanti, quam bibenti. Confirmatur secundo, quia quamvis totus Christus sit sub utraque specie, & sub una tantum; tamen vi verborum in specie panis est solum Corpus Christi; sub utraque vero est corpus, & sanguis: ergo si vi verborum plus est sub utraque specie, quam sub una, majorem gratiam causabit utraque species, quam una. Confirmatur tertio, quia licet totum Sacramentum sit sub una tantum specie; tamen non est integrum, nisi in utraque ratione diversæ significationis, cum panis significet refectioem per modum cibi, vinum per modum potus; ergo licet sit integer Christus in una tantum specie, quia tamen non est integrum Sacramentum, nisi in utraque, non habetur eadem gratia, sed major per utramque speciem. Illam vero censeo esse homogeam; tum, ne dicamus laicos privari aliqua gratia Sacramentali, dum prohibetur illis communio sub utraque specie; tum etiam quia ex Trident. totum Sacramentum sumit, qui unam tantum speciem suscipit.

Dices: Ex hac ratione videtur sequi, quod sicut per utramque speciem non confertur gratia heterogenea, ita neque conferatur gratia major, ne dicamus Tridentinum privasse laicos hac gratia majori.

Respondeo, non esse absurdum, quod propter reverentiam debitam Sacramento priventur homines aliqua gratia Sacramentali majori, quam aliqui susciperent. Sic dum prohibetur dare Eucharistiam infantibus, dum prohibetur, ne quis pluries in die communicet, aut celebret, privantur homines gratia, quam reciperent, si sæpius in die celebrarent; nihilominus ob reverentiam Sacramento debitam apte id prohibetur; sic in casu nostro: Unde non est absolum dicere, quod Ecclesia prohibendo Laicis, ne communicent sub utraque specie ob reverentiam Sacramenti privet illos aliqua majore gratia; absolum vero esset, si privaret illos gratia diversæ rationis; & ideo dicimus gratiam, quæ per utramque speciem confertur, probabiliter esse majorem, non vero heterogeneam. Non negandum tamen, quod si gratia Sacramentalis propria hujus Sacramenti, explicata per exigentiam auxiliorum specialium, causata ab utraque specie, esset heterogenea, ut multi probabiliter opinantur, prout innuimus art. 1. num. 6; adhuc rationabiliter posset ob reverentiam Sacramento debitam, Ecclesia prohibere Laicis Communionem sub utraque specie, quia isthæc auxilia diversimodè potuissent a Laicis a Deo obtineri aliis viis, puta, orationibus, jeuniis, elemosynis, ac frequentiori susceptione aliorum Sacramentorum; esto non adeo connaturalius istis viis conferantur.

Part V.

ARTICULUS VI.

De Suscipiente Eucharistiam. Quinam sit illius capax?

- I. Incapax est hujus Sacramenti, qui non est baptizatus; Sicut etiam Angeli, ac Beati; necnon adulti inviti illam suscipientes.
- II. Capax vero omnis baptizatus: Infantibus tamen ne in articulo quidem mortis dari debet.
- III. Si puer ob gulam consecratis particulis sumeret, num perciperet fructum Sacramenti?
- IV. Quid de perpetuo amenibus, de phreneticis, semisatis, & stolidis?
- V. Cur Eucharistia non soleat dari parvulis in Paschate ante circiter decennium, dari vero debeat stolidis, ac semisatis, qui debiliore usu rationis fruuntur, quam illi parvuli.

I. **D**iximus art. 2., quinam præcepto divino, & quinam præcepto Ecclesiastico teneantur hoc Sacramentum suscipere: Nunc inquirendum, quinam sint hujus Sacramenti capaces? ac deinde quæremus, quanam dispositio requiratur in suscipiente ex parte animæ, & quanam ex parte corporis.

Certum est primo, neminem non baptizatum, ne Cathecumenum quidem esse hujus Sacramenti capaxem, ita ut possit sacramentaliter illud suscipere percipiendo ejus fructus, ut omnes docent contra Marsil. in 4. quæst. 6. art. 2. Ratio est, quia ex communi sensu Theologorum Baptismus est janua Sacramentorum, & Ecclesiæ; unde nemo potest ad alia Sacramenta pervenire, nisi per baptismum transierit; & in casu nostro non potest homo spiritualiter nutriri per Eucharistiam, nisi sit regeneratus per baptismum.

H 3

Cer.